

Advies betreffende landschap zonder bijen of bijzonder landschap

Nummer:	INBO.A.2010.81
Datum:	12/03/2010
Auteur(s):	Tim Adriaens
Contact:	Marijke Thoonen – marijke.thoonen@inbo.be
Kenmerk aanvraag:	e-mail op 15/02/2010
Geadresseerden:	Peggy Criel, peggy.criel@lne.vlaanderen.be Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, Afdeling Milieu-integratie en -subsiëringen, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel

AANLEIDING

De Afdeling Milieu-integratie en -subsidieën en Afdeling Milieu- en Natuurbeleid van het Departement LNE behandelen de subsidieaanvragen voor projecten met een duidelijke meerwaarde voor natuur en/of milieu in Vlaanderen.

Voor het project "**Landschap zonder bijen of bijzonder landschap**" van Natuurpunt Studie vzw vragen de afdelingen bijkomend inhoudelijk advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

Dit advies zal samen met andere adviezen worden voorgelegd aan de commissie die de projecten beoordeelt en de minister hieromtrent adviseert.

TOELICHTING

De gestelde vragen werden in het ter beschikking gestelde formulier beantwoord.

LANDSCHAP ZONDER BIJEN OF BIJZONDER LANDSCHAP

Natuurpunt Studie vzw

Is dit projectvoorstel verenigbaar met de doelstellingen van het Vlaamse beleid? Hoe past dit project binnen lopende initiatieven van de Vlaamse overheid, andere overheden, instanties en/of organisatie? Wat zou de meerwaarde van dit project kunnen zijn? Hoe speelt het project in op leemtes? Hoe is het project vernieuwend?

Naar aanleiding van de algemeen optredende bijenvolkensterfte werd op 20 juni 2008 een bijenresolutie goedgekeurd (Vlaams Parlement, 2008). Daarin vraagt het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering ondermeer:

- het Praktijkcentrum Bijenteelt administratief en financieel te ondersteunen in zijn opdracht;
- het landbouwkundig, economisch en ecologisch onderzoek naar de oorzaak van het verdwijnen van grote delen van bijenvolken en de residucontrole uit te breiden en permanent aan te houden;
- ingrijpende sensibiliserende maatregelen te nemen om overheden en het grote publiek aan te zetten tot het aanplanten van insectvriendelijke bomen en struiken;
- na te gaan in hoeverre bijenvolken kunnen worden gehouden in natuurgebieden en zo nodig de vereiste maatregelen te nemen om in dat streven te slagen.

Op dit laatste punt werd aan het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) gevraagd hierover een inschatting te maken (Advies INBO.A.2008.219). De conclusies luidde dat:

- Onderzoek naar wilde bijen is noodzakelijk. Dit kan door systematische inventarisatie van de wilde bijenfauna in natuurgebieden van de overheid en van terreinbeherende verenigingen met speciale aandacht voor oligolectische soorten (bijen die voedsel verzamelen op één of enkele plantensoorten), in combinatie met het uitvoeren van een goede basisinventarisatie van wilde bijensoorten op Vlaamse schaal. Kennis over de soortenrijkdom, zeldzaamheid, biotopen en habitat van wilde bijen is onontbeerlijk om in te schatten in hoeverre er mogelijkheden zijn voor de imkerij in natuurgebieden. Deze kennis ontbreekt in Vlaanderen. Het herbekijken van historische data aangaande wilde bijen o.a. (MacLeod, 1894; MacLeod, 1893) laat toe om een inschatting te maken van de eventuele achteruitgang van wilde bijen. Deze kennis is van groot belang om in te schatten in welke mate wilde bijen de bestuivingsfunctie kunnen aanvullen of overnemen bij verdere achteruitgang van honingbijen.
- Het opkrikken van de ecologische kwaliteit van het agrarisch landschap, met bijzondere aandacht voor verhoogd nectar- en stuifmeelaanbod, is van groot belang voor honingbijen en wilde bijen. Inzaaien van akkerranden met bijenvriendelijke zaadmengsels (vb. Brandenburger- en Tübingermengsel), aanleg van duo- en trioranden, rotationale langetermijn braaklegging van percelen, aanplant van vroegbloeiende wilgensoorten, gebruik van rode klaver en rolklaver als groenbemester enz. zijn geschikte maatregelen (...). Specifieke maatregelen ten voordele van honingbijen horen eerder thuis in agrarische gebieden en verwevingsgebieden.

Gelet op bovenstaande sluit het voorliggende project goed aan bij de doelstellingen van het Vlaamse Beleid en vult het ook een prangende leemte in de kennis m.b.t. de diversiteit aan wilde bestuivers. Wilde bijen zijn een wat verwaarloosde taxonomische groep in inventarisatieprojecten vanwege de relatief moeilijke determinatie van een aantal groepen. Nochtans is een goede faunistische basiskennis essentieel voor een goede bescherming en beheer van deze insecten op termijn, bijvoorbeeld:

- de ecologische vereisten van wilde bijen;
- tips voor bijenvriendelijke inrichting en beheer;
- de opmaak van een rode lijst;
- het samenstellen van zaadmengsels waarmee de agrobiodiversiteit kan verhoogd worden. We signaleren hierbij dat momenteel op provinciaal niveau een aantal projecten lopen hierrond en dat de provincies vragende partij zijn voor deze kennis (cf. de oprichting van een technische werkgroep bijen onder impuls van de POVLT in West-Vlaanderen, het uitdelen van zaadmengsels door Antwerpen en Oost-Vlaanderen).

Samengevat kunnen we stellen dat het project inderdaad nauw aansluit bij het Vlaamse beleid rond biodiversiteit algemeen en de bijenproblematiek in het bijzonder. Bovendien vult het een actuele kennisleemte in.

Hoe zou u dit project globaal beoordelen? Welke plus- en minpunten en/of potentiële problemen ziet u? Welke vragen rijzen er nog bij het lezen van dit voorstel?

We maken hier een indicatieve beoordeling:

- Het project is resultaatgericht, de voorgestelde maatregelen zijn goed onderbouwd en uitgewerkt
- Het project is kwalitatief hoogstaand

Met betrekking tot de "te ontwikkelen producten": *onderzoek naar de diversiteit aan bijen in verschillende regio's en landschappen* is geen te ontwikkelen product. De voorkeur zou hier kunnen uitgaan naar een concrete publicatie hierover, bijvoorbeeld een voorlopige verspreidingsatlas van de Vlaamse bijen op basis van de gegevens die Natuur.Studie hierover nu al heeft, in combinatie met de veldgegevens die uit dit project zullen komen.

Kent het project een doelmatige budgettering? Laat de voorgestelde begroting toe het project naar behoren uit te werken en is de kostprijs in evenwicht met het bereik van de doelgroep en/of schaalgrootte van het project?

Over de doelmatigheid van de budgettering van dit project wensen we ons niet uit te spreken.

REFERENTIES (publicaties, databanken, websites)

MacLeod, J. (1893). Over de bevruchting der bloemen in het Kempisch gedeelte van Vlaanderen. Bot.Jb.Dodonaea 5: 156-452.

MacLeod, J. (1894). Over de bevruchting der bloemen in het Kempisch gedeelte van Vlaanderen (tweede deel). Bot.Jb.Dodonaea 6: 119-511.

Vlaams Parlement. 2008. Voorstel van resolutie betreffende aandacht voor de bijenteelt binnen het Vlaams beleid.

URL:<http://jsp.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2007-2008/g1648-4.pdf>